

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 191/2023-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Igorom Gažíkom, advokátom, Bojnická cesta 7, Prievidza, proti postupu Okresnej prokuratúry Prievidza a jej uzneseniu č. k. 1 Pn 199/22/3307-10 z 29. apríla 2022 a postupu Krajskej prokuratúry v Trenčíne a jej upovedomeniu č. k. 1 Kn 436/22/3300-8 z 1. decembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 6. a 13. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv na ochranu rovnosti podľa čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na nedotknuteľnosť súkromia podľa čl. 16 ods. 1 ústavy, na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ústavy a na nediskrimináciu z dôvodu príslušnosti k inej národnostnej menšine alebo etnickej skupine podľa čl. 33 ústavy konaním Okresnej prokuratúry Prievidza (ďalej len „okresná prokuratúra“) a jej uzneseniu č. k. 1 Pn 199/22/3307-10 z 29. apríla 2022 a postupom Krajskej prokuratúry v Trenčíne (ďalej len „krajská prokuratúra“) a jej upovedomením č. k. 1 Kn 436/22/3300-8 z 1. decembra 2022. Súčasne sa domáha, aby okresná prokuratúra a krajská prokuratúra uhradili sťažovateľovi nemajetkovú ujmu 10 000 eur a spoločne a nerozdielne aj trovy konania a právneho zastúpenia.

2. Sťažovateľ je rómskeho etnika a je homosexuál. Napriek tomu, že je zdravotne ťažko postihnutý, pracuje, je tiež spolupracovníkom televízie TV8, v ktorej má pravidelnú reláciu, a zároveň má živnosť na prevádzkovanie medicínalnej pedikúry. Sťažovateľ mal partnera [REDAKOVANÉ], s ktorým dlhodobo žili v spoločnej domácnosti, ale partner 2. decembra 2021 zomrel na ochorenie COVID-19. Okolnosti jeho smrti boli predmetom iného konania na ústavnom súde (vo veci sp. zn. II. ÚS 42/2023, odmietnutá ústavná sťažnosť, pozn.). Sťažovateľ spolu s pánom [REDAKOVANÉ] užívali rodinný dom, ako aj byt, do ktorého bolo po smrti pána [REDAKOVANÉ] protiprávne vniknuté, bol na ňom bez súhlasu sťažovateľa vyvrátaný zámok. Smrť pána [REDAKOVANÉ], ako aj následné skutočnosti týkajúce

sa ich spoločného bytu sťažovateľa hlboko zasiala, a to až takým spôsobom, že musel absolvovať návštevu psychiatra a má doteraz psychické problémy.

3. Po smrti pána [REDAKOVANÉ] do bytu v dobe 17. alebo 18. januára 2022 bez jeho povolenia vstúpili pracovníci spoločnosti [REDAKOVANÉ] z dôvodu rekonštrukcie stúpačiek. Predtým požiadali sťažovateľa o sprístupnenie bytu, lebo vedeli, že on byt užíva. Vstup bez súhlasu notára však sťažovateľ odmietol udeliť, aby nenastali problémy v prebiehajúcom dedičskom konaní.

4. Podľa vyjadrenia podozrivých (pracovníkov spoločnosti) na polícii prvý deň v byte len odvíjali a vymenili zámky a v ďalších prácach sa pokračovalo až za prítomnosti notára na druhý deň. Z uvedeného je zrejmé, že byt nepotrebovali otvoriť v deň, keď tak urobili. Mohli a mali si vyžiadať súhlas sťažovateľa v súčinnosti s notárkou v dedičskej veci, ako to sťažovateľ požadoval. Povolenie na vstup do bytu im vraj mala dať telefonicky pani [REDAKOVANÉ], sestra nebohého, ako jedna z možných dedičov.

5. Uvedená osoba však v byte nikdy nebývala a nemala ani od neho kľúče. K bytu nemala žiadne užívacie právo. Dodatočné oslovenie notárky pokladá sťažovateľ za účelové a za spôsob, ako ho obísť. Podozriví a ani notárka o otvorení bytu sťažovateľa neinformovali, i keď to bolo ich povinnosťou (vydané rozhodnutie) a nežiadali jeho súhlas, prítomnosť. Nikto nezabezpečil jeho veci primeraným spôsobom pred poškodením a odcudzením, i keď sa v byte nachádzala notárska čakateľka. O otvorení bytu sa dozvedel od brata, ktorý išiel byt skontrolovať. Dňa 20. januára 2022 podal [REDAKOVANÉ] (brat sťažovateľa) v jeho mene trestné oznámenie v súvislosti s porušovaním domovej slobody. Trestné oznámenie podával preto, lebo sťažovateľ sa zo vzniknutej situácie psychicky zrútil. Dňa 21. januára 2022 JUDr. Kristína Kováčová, notárka poverená dedičským konaním po [REDAKOVANÉ], vydala zápisnicu o vykonaní neodkladného úkonu, ktorým umožnila sprístupnenie bytu spoločnosti [REDAKOVANÉ]. Dátumy udalostí, ako i spisania zápisnice nezodpovedajú skutočnosti, obsahu policajného spisu.

6. Dňa 2. marca 2022 Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Prievidzi, obvodné oddelenie Policajného zboru Handlová (ďalej „okresné riaditeľstvo“) trestné oznámenie odmietlo, pretože nebol dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku, keďže neboli naplnené zákonné znaky skutkovej podstaty prečinu porušovanie domovej slobody. Jedným zo základných znakov skutkovej podstaty tohto trestného činu je subjektívna stránka, pri ktorej sa vyžaduje úmyselné zavinenie, ktoré predmetný skutok nenapĺňa, pretože páchatelia ako pracovníci externej spoločnosti vykonávali práce s cieľom rekonštrukcie stúpačiek a odpadu, zároveň do predmetného bytu vstúpili na základe ústneho pokynu konateľa spoločnosti [REDAKOVANÉ], ktorý predtým vyžiadal povolenie na vstup do obydlija od sestry nebohého [REDAKOVANÉ] a nasledujúci deň bol vstup do bytu vykonaný za prítomnosti a súhlasu notárky JUD. Kristíny Kováčovej, ako aj so súhlasom [REDAKOVANÉ], teda nemožno hovoriť o úmyselnom konaní pracovníkov, ako aj konateľa spoločnosti [REDAKOVANÉ] porušiť domovú slobodu. Tiež v samotnom trestnom oznámení je uvedené, že od roku 2017 je predmetný byt neobývaný, z čoho vyplýva, že predmetný byt, ako aj náležité priestory počas takzvaného protiprávneho konania páchatel'ov neposkytoval a ani nemohol poskytovať zákonom chránenú ochranu súkromia jedinej oprávnenej osobe, a preto nemohlo dôjsť k porušeniu domovej slobody a nie je možné tento skutok kvalifikovať ako porušovanie domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona, čím teda nebola naplnená objektívna stránka skutkovej podstaty daného

prečinu. Tiež treba prihliadať aj na skutočnosť, čo by hrozilo v prípade nevykonania týchto prác, ako by toto zhoršilo podmienky na život ostatným obyvateľom bytovky. Z uvedeného dôvodu nie je možné uvedené konanie ani vyhodnotiť ako priestupok proti majetku, ktorý taktiež vyžaduje úmyselné konanie, pričom poškodením FAB zámku nebolo sledované spôsobiť škodu na majetku, ale zabezpečiť potrebnú rekonštrukciu a opravu odpadu stúpačiek a odpadu. Ostatné skutočnosti popísané oznamovateľom v oznámení považovalo okresné riaditeľstvo za zmätočné a nejasné s vecou nesúvisiace účelové tvrdenia ako napríklad, že všetko je zaprášené. Počas vyšetrovania bolo zistené, že popísaný skutok nie je možné posúdiť ani ako iný trestný čin uvedený v osobitnej časti Trestného zákona, ani priestupok, ani iný správny delikt. Taktiež nebolo preukázané, že by k následku, a teda k poškodeniu vôbec došlo.

7. Dňa 11. apríla 2022 proti uvedenému uzneseniu okresného riaditeľstva podal sťažovateľ sťažnosť a žiadal uvedené rozhodnutie zrušiť a v trestnom konaní pokračovať, doplniť dokazovanie a páchatel'ov spravodlivo potrestať. Sťažovateľ argumentoval tým, že: *„Porušovaním domovej slobody je teda v zmysle § 194 Trestného zákona neoprávnené vniknutie alebo zotrvanie do obydlija iného. To, že došlo k vniknutiu do obydlija iného je bez akejkoľvek pochybnosti. To či vniknutie bolo neoprávnené malo preukázať vyšetrovanie. Neoprávnené vniknutie je také vniknutie ku ktorému nemala dotyčná osoba právo. Aké právo mali osoby, ktoré vnikli do bytu a kto im ho udelil? Predmetný byt patrí do dedičstva po nebohom [REDAKOVANÉ]. Predbežne oprávnenými dedičmi je sťažovateľ a pani [REDAKOVANÉ]. Podľa § 460 Občianskeho zákonníka sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa. Smrťou poručiteľa sťažovateľ vstúpil do práv nebohého. Počas dedičského konania majú dedičia postavenie spoluvlastníkov. O nakladaní so spoločnou vecou R 30/1993) rozhodujú spoločne a podľa veľkosti spoluvlastníckych podielov. Ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak, sú podiely všetkých spoluvlastníkov rovnaké (§ 137 Občianskeho zákonníka a nasl.) Ak sa väčšina nedosiahne rozhodne na návrh niektorého z nich súd.“* Ďalej tvrdí, že osoby, ktoré vnikli do obydlija, nemali súhlas oboch potencionálnych dedičov. O podozrení zo spáchania trestného činu svedčí i skutočnosť, že na druhý deň už zrazu bol potrebný súhlas notárky, ktorá vydala nejakým spôsobom urýchlene neodkladné opatrenie, o ktorom riadne sťažovateľ a neinformovala. Nikto nezabezpečil veci sťažovateľa primeraným spôsobom, i keď sa v byte nachádzala notárska čakateľka. To, že byt je otvorený, zistil brat [REDAKOVANÉ], ktorý išiel vyzdvihnúť poštu zo schránky. Sťažovateľ neočakával, že si niekto dovoľí byt jednoducho otvoriť bez súhlasu. Nikto žiadnym spôsobom nezabezpečil zariadenie domácnosti pred jeho poškodením alebo krádežou, v dôsledku čoho vznikla sťažovateľovi škoda. Vo veci sťažovateľ nebol vypovedať, ale rozhodnutie o odmietnutí trestného oznámenia mu bolo ako poškodenému doručené. Jeho brat [REDAKOVANÉ] je tiež poškodený, pretože i on mal v byte svoje veci, resp. ho i sám užíval, a tiež nevie, či mu z nich niečo chýba. Bolo preukázané, že páchatelia vnikli do uvedeného bytu bez súhlasu sťažovateľa a bez súhlasu štátneho orgánu vylomili zámky na dverách. Podozriví narušili pokojný stav veci. To, že podozrivý vedel, že potrebuje odo mňa súhlas, svedčí telefonovanie. Tiež platí, že neznalosť zákona neospravedlňuje a každý má poznať zákony. Princíp *ultima ratio* nie je zásadou a princípom, na základe ktorého by bol negovaný trestný zákon podľa ľubovôle policajta. Argumentácia, že každý trestný čin je možné riešiť občianskoprávnym konaním, má znamenať, že trestné zákonodarstvo neplatí a vlastne nepotrebujeme políciu, prokuratúru a ani trestné súdy. Trestný zákon chráni domovú slobodu proti jej porušeniu bez ohľadu na to, či k nejakej hmotnej škode došlo. V uznesení nie je uvedený dôvod, prečo by sa práve na tento prípad mala vzťahovať

zásada *ultima ratio* a prečo Trestný zákon v § 194 ods. 1, resp. 2 neplatí na území mesta Handlová. Čo sa týka škody, nemal sťažovateľ možnosť preveriť, či mu nejaké veci chýbajú, či došlo k inému poškodeniu okrem zaprášenia vecí, ktoré sú v byte uložené, a aká škoda vlastne vznikla.

8. Dňa 29. apríla 2022 prokurátor okresnej prokuratúry rozhodol o sťažnosti sťažovateľa (ako aj o sťažnosti jeho brata [REDACTED]) tak, že túto zamietol, pretože ju považoval za nedôvodnú. Prokurátor rozhodnutie odôvodnil tým, že «vstup do bytu zo strany [REDACTED] (konateľa externej spoločnosti) resp. jeho zamestnancov na základe jeho pokynu a odvrátenia zámku na predmetnom byte v deň 18.01.2022, nie je možné z hľadiska trestnoprávneho považovať za neoprávnený. Ak by totiž aj bolo pravdou, že [REDACTED] telefonicky odmietol udeliť súhlas na prístupenie bytu v daný deň, tak [REDACTED] mal následne telefonický súhlas na odvrátenie zámku a vstup do bytu od [REDACTED] - sestry nebohého vlastníka bytu, teda od druhého dediča, ktorý sa v okamihu smrti poručiteľa stal minimálne spoluvlastníkom predmetného bytu. Výsledok dedičského konania má totiž už len deklaratórny charakter. Nie je pravdou, že by sa na konštatovanie oprávnenosti vstupu do bytu (obydlia), z hľadiska trestnoprávneho“ vždy a striktne vyžadoval súhlas všetkých spoluvlastníkov, ako to prezentujú sťažovatelia, opierajúc sa o citáciu a komentár k civilnoprávnym predpisom a judikatúru k nim (§ 460 OZ, § 137 OZ, Judikát R 30/1993 a iné). O absencii neoprávnenosti a o absencii subjektívnej stránky (úmyslu) u daného predmetu porušovania domovej slobody zo strany [REDACTED] a jeho zamestnancov svedčí aj primárny cieľ, prečo chceli do bytu vstúpiť. Ich cieľ nebol protiprávny a ani amorálny (napr. že by chcel kradnúť alebo niekomu vulgárne vynadať a pod.), ale cieľom bolo rekonštruovať stúpačku - odvod odpadovej vody a kanalizáciu, pričom byty nad predmetným bytom už boli čiastočne zrekonštruované resp. práce na nich už započaté a pre neodkladnosť prác v byte č. 4 svedčila aj nutnosť zabezpečiť pre ostatných vlastníkov ostatných bytov čo najskoršie napojenie a spustenie vody ako aj odvodu vody (do kanalizácie). O tomto vypovedal nielen [REDACTED], ale svedčí o tom aj zápisnica notára ako súdneho komisára z 21.01.2022, ktorá síce bola spísaná 21.01.2022, avšak zachytáva aj stav a situáciu ohľadom prác, ich neodkladnosti a ohľadom vstupu do predmetného bytu zo strany pracovníkov externej firmy aj z dní predtým, ktoré aktuálne sťažovatelia napádajú a vidia v nich spáchanie daného prečinu porušovania domovej slobody. Nešlo síce o opravu havarijného stavu a tým o tzv. krajnú núdzu, ale minimálne o stav, ktorý sa k nemu približoval, o čom svedčí aj súdnym komisárom pomenovaná zápisnica „o vykonaní neodkladného úkonu. Zásada resp. princíp „ultima ratio“, hoci sa to sťažovateľom nepáči a nesúhlasia s ním, je nevyhnutnou súčasťou trestného práva. Trestné právo a jeho inštitúty sú krajným prostriedkom ochrany práva, ktoré sa majú využiť len tam, kde ochrana práva inštitútmi iných právnych odvetví nepostačuje, je neúčinná alebo nie je možná. Úlohou trestného práva je zaoberať sa tými spoločensky najzávažnejšími a najnebezpečnejšími formami protiprávneho konania. V tomto smere dávam sťažovateľom do pozornosti nielen rozsiahlu judikatúru (NS SR), ale hlavne v samotnom Trestnom zákone zavedený § 10 ods. 2, v zmysle ktorého „nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútkou páchatela je jeho závažnosť nepatrná“. [REDACTED] (konateľ externej firmy) mal predchádzajúci telefonický súhlas dedičky (a spoluvlastníčky) [REDACTED], následne na základe neho dal pokyn pracovníkom (zamestnancom) externej firmy v deň 18.01.2022, aby zámok odvrátili, vymenili, a to s cieľom vstúpiť dnu do bytu, avšak len na nevyhnutný čas, len za účelom vykonania rekonštrukčných prác na stúpačke a len za účelom

napojenia odvodu vody a kanalizácie, aby mohla byť sfunkčnená celá stúpačka a mohli byť napojení aj ostatní vlastníci ostatných bytov (vyššie a nižšie). Následne mali v úmysle byť uzamknúť. Napokon sa na miesto dostavili [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktorí zavolali políciu a preto sa v daný deň rekonštrukčné práce nevykonali, pracovníci byt opustili a zamkli, pričom až v nasledujúce dni došlo k predmetným rekonštrukčným prácam v predmetnom byte, už za účasti notárky ako súdnej komisárky.».

9. Dňa 9. októbra 2022 sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky a krajskej prokuratúre žiadosť o preskúmanie zákonnosti konania a rozhodnutí okresnej prokuratúry a okresného riaditeľstva. V uvedenej žiadosti sťažovateľ žiadal nadriadenú prokuratúru, aby sa jeho žiadosťou o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom trestnom konaní riadne zaoberala, a v prípade, ak by jej nechcela vyhovieť, aby rozhodnutie riadne odôvodnila.

10. Sťažovateľ vo svojom podaní argumentoval, že „Právny názor prokurátora okresnej prokuratúry, ktorý svoje odmietavé rozhodnutie odôvodnil tým, že sa nejednalo o neoprávnený vstup do bytu, je vyslovený bez akéhokoľvek odôvodnenia. Nebola uvedená žiadna argumentácia na podporu tohto názoru, tvrdení. Neboli vyvrátené ustanovenia civilno-právnych predpisov. Z tohto dôvodu je právny názor vyslovený okresnou prokuratúrou absolútne nepreskúmateľný.“. V prípade hlbšieho skúmania tohto názoru by sme zistili, že v prvom rade práva k príslušnému bytovému priestoru má ten, kto má právo tento priestor užívať. Uvedené právo ho chráni i pred svojvoľným zásahom vlastníka. Zo spisu bolo zrejmé, že poškodený má toto právo. Sám so spoločnosťou [REDAKOVANÉ] komunikoval v minulosti a dokonca mal problémy s Ing. [REDAKOVANÉ] ohľadne nekvalitných opráv v byte. Pracovníci vedeli, že byt užíva, že on má kľúče od bytu, a práve preto ho i kontaktovali ako prvého. Pani [REDAKOVANÉ] nikdy kľúče od bytu nemala. Uvedený názor sťažovateľ podoprel aj konkrétnou judikatúrou, a to judikátom R 1/1980, R 11/1997-II, ako aj stanoviskom trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 11/2015: I. Trestný čin porušovania domovej slobody v ustanovení § 194 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona predpokladá taký spôsob prekonania prekážky, ktorej účelom je zabránenie vniknutiu do obydlija, ktorý nenapĺňa znaky vlámania podľa § 122 ods. 4 Trestného zákona. Ak forma prekonania prekážky, ktorá bráni vniknutiu do obydlija, je subsumovateľná pod pojem „vlámanie“ podľa § 122 ods. 4, ide o trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona, t. j. spáchanie činu závažnejším spôsobom konania [vlámanie – § 138 písm. e) Trestného zákona].

11. Prokuratúra v odôvodnení použila nepravdivé tvrdenia, keď uviedla, že poškodený tvrdí, že je vždy potrebný súhlas všetkých spoluvlastníkov a následne tento názor poprela. Poškodený to nikdy netvrdil, len poukázal na ustanovenia § 137 Občianskeho zákonníka, ktorými sa spravuje majetok poručiteľa počas dedičského konania. Zjednodušene z nich vyplýva, že ak „polovičný spoluvlastník“ nesúhlasí s vykonaním právneho úkonu, tento je neplatný (§ 139 ods. 2 prvá veta Občianskeho zákonníka), pokiaľ o ňom na návrh spoluvlastníka nerozhodne súd.

12. Zásada *ultima ratio* sa uplatňuje v zmysle judikatúry najvyššieho súdu len výnimočne. Určite to nie je zásada, podľa ktorej by platili ustanovenia trestného práva, len ak by neuspeli občianskoprávne prostriedky nápravy. Uvedené dôvody na jej použitie v tomto prípade, keď podozrivé osoby mali vedomosť, že nemajú právo na vstup (pri bežnej znalosti zákona a nesúhlase

poškodeného), vstup si riadne nezabezpečili, odvrátili zámok, poškodili majetok poškodeného, nechali ho bez primeranej ochrany. Samotný úkon strpel odklad, keď v deň otvorenia dverí sa žiadne práce v byte nevykonávali. Poškodený uviedol, že byt otvorí so súhlasom notárky. Tá bola kontaktovaná až neskôr. Čin sa stal 18. januára 2022 a až 21. januára 2022 vydala notárka neodkladné opatrenie. Toto nie sú dôvody, aby niekto porušil ústavou garantované práva poškodeného.

13. Generálna prokuratúra postúpila vec na krajskú prokuratúru. Prokurátor krajskej prokuratúry žiadosť zamietol upovedomením z 1. decembra 2022, keď sa so závermi prokurátora okresnej prokuratúry stotožnil a v podrobnostiach v plnom rozsahu odkázal na podrobnú a zrozumiteľnú argumentáciu uznesenia okresného riaditeľstva. Uviedol, že „*Nad rámec argumentácie uvedenej v citovaných rozhodnutiach, ako aj vo vzťahu k presvedčeniu podávateľa o trestnoprávnej povahe posudzovaného konania, považujem za potrebné poznamenať, že ak by aj bol prijatý záver o naplnení formálnych znakov prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 odsek 1 Trestného zákona, nebolo by toto konanie možné takto kvalifikovať z dôvodu jeho nepatrnej závažnosti (§ 10 odsek 2 Trestného poriadku). Vzhľadom na spôsob akým bol vstup do bytu vykonaný, jeho následky ako aj okolností, za ktorých ku vstupu došlo a predovšetkým vzhľadom na pohnútku, ktorou bola potreba výmeny rozvodov vody a kanalizácie v byte, považujem úvahy o trestnoprávnej zodpovednosti pracovníkov spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] za bezpredmetné. Slovenské právne predpisy neposkytujú fyzickým, či právnickým osobám žiadne subjektívne právo vyvolať trestné stíhanie vo veci, resp. trestné stíhanie konkrétnych osôb, pokiaľ nie sú splnené všetky predpoklady vzniku trestnoprávnej zodpovednosti. Skutok (alebo určitý skutkový dej, ktorý sa odohral) sa nestáva trestným činom len preto, že ho za trestný čin označí oznamovateľ v podanom trestnom oznámení. Oznamovateľ má právo na podanie trestného oznámenia a orgány činné v trestnom konaní majú následne povinnosť sa ním zaoberať a rozhodnúť o ňom, avšak posúdenie, či skutok napĺňa alebo nenapĺňa znaky konkrétnej skutkovej podstaty trestného činu je plne v ich kompetencii. Každý má teda zákonný nárok na to, aby sa jeho podaniami a návrhmi kompetentné orgány zaoberali a aby ich vybavili. Nikto však nemá nárok na to, aby výsledok tohto vybavenia zodpovedal jeho predstave (primerane aj uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 287/06 zo dňa 13.09.2006). Záverom poznamenávam, že z obsahu vyšetrovacieho, resp. dozorového spisu som nezistil žiadnu takú skutočnosť, ktorá by, čo i len v náznakoch, mohla vzbudzovať podozrenie z akejkoľvek diskriminácii Vášho klienta.*“.

II.

Argumentácia sťažovateľa

14. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v podstatnom namieta, že orgány činné v trestnom konaní nedostatočne zistili skutkový stav, nezabezpečili účinné vyšetrovanie a stíhanie podozrivých osôb na základe sťažovateľom oznámeného skutku. Podľa názoru sťažovateľa okresná prokuratúra napadnutým uznesením bez riadneho odôvodnenia zamietla jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného riaditeľstva a následne krajská prokuratúra bez odpovede na jeho námietky vyhodnotila ako nedôvodnú žiadosť sťažovateľa o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom trestnom konaní. Pokiaľ ide o namietané porušenie zákazu diskriminácie a porušenie čl. 12 ústavy, sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v podstatnom uvádza, že je rómskeho etnika a homosexuál, a preto napadnutými arbitrárnymi rozhodnutiami okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry došlo aj

k jeho diskriminácii ako osoby iného etnika a inej sexuálnej orientácie. V tejto súvislosti poukazuje na jeho inú ústavnú sťažnosť vedenú na ústavnom súde pod sp. zn. Rvp 2137/2022 (teraz už pod sp. zn. II. ÚS 42/2023, odmietnutá ústavná sťažnosť, pozn.). Je podozrenie, že pani [REDAKOVANÉ] sestra nebohého, nakazila jeho partnera chorobou COVID- 19, na ktorú zomrel. Vedela, že je nakazená, že má byť v karanténe a napriek tomu vykonala s pánom [REDAKOVANÉ] cestu niekoľko sto kilometrov. Polícia vec riadne nevyšetrovala a trestné oznámenie „zo zvláštnych dôvodov“ odmietla.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania [§ 39 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to v časti z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde] a v časti ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým postupom a uznesením okresnej prokuratúry:

17. Vo vzťahu k sťažovateľom napadnutému postupu a uzneseniu okresnej prokuratúry ústavný súd konštatuje, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľom na ochranu ich práv poskytuje.

18. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

19. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že napadnutý postup a uznesenie okresnej prokuratúry boli na základe podania sťažovateľa predmetom prieskumu pred krajskou prokuratúrou, a to postupom podľa príkazu generálneho prokurátora č. 11/2019 z 28. novembra 2019.

20. Vychádzajúc z uvedeného, je pre rozhodnutie ústavného súdu v danej časti podstatné, že napadnutý postup a uznesenie okresnej prokuratúry boli podrobené prieskumu zo strany krajskej prokuratúry. Uvedená skutočnosť tak v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde vylučuje právomoc ústavného súdu, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (II. ÚS 498/2022).

III.2. K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy na ochranu rovnosti a základných práv na nedotknuteľnosť súkromia podľa čl. 16 ods. 1 ústavy, na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ústavy a na nediskrimináciu z dôvodu príslušnosti k inej národnostnej menšine alebo etnickej skupine podľa čl. 33 ústavy napadnutým upovedomením a postupom prokurátora krajskej prokuratúry:

21. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

22. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou predovšetkým zdôrazňuje, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

23. Z obsahu napadnutého uznesenia krajskej prokuratúry vyplýva, že prokurátor považuje uznesenie okresnej prokuratúry za zákonné a v plnej miere sa s ním stotožňuje (bližšie dôvody sú rozvedené na 4 stranách). Krajská prokuratúra v napadnutom upovedomení poukazuje aj na postup vyšetrovateľa obvodného oddelenia (bližšie dôvody sú rozvedené na 6 stranách), s ktorým tiež vyjadruje súhlas (pozri ďalej aj bod 14). Z tohto dôvodu ústavný súd považoval za potrebné sa s nimi podrobne oboznámiť.

24. Ústavný súd nie je podľa konštantnej judikatúry súčasťou systému orgánov činných v trestnom konaní, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Cieľom uplatňovania právomoci ústavného súdu nie je primárne preskúmavanie a posudzovanie právnych názorov orgánov verejnej moci a ani preskúmavanie, či v konaní pred týmito orgánmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu tieto orgány vyvodili. Úloha ústavného súdu sa sústreďuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery orgánov verejnej moci teda môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné, neudržateľné a zároveň ak by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručeného v ústave alebo práva garantovaného v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách (m. m. napr. III. ÚS 38/05, III. ÚS 668/2021). Po preskúmaní veci ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľa nejde o tento prípad.

25. Pokiaľ ide o sťažovateľov názor o nedostatočnom zistení skutkového stavu veci na základe ním, resp. bratom podaného trestného oznámenia, ústavný súd pripomína, že právo na začatie alebo vedenie trestného konania voči označeným osobám na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (m. m. napr. II. ÚS 340/2014, II. ÚS 620/2016, III. ÚS 668/2021). Rovnako súčasťou tohto práva nie je ani povinnosť orgánu štátu kvalifikovať konanie, v ktorom sťažovateľ vidí porušenie svojich práv, ako trestný čin. Sťažovateľ ako spolu oznamovateľ trestného činu mal zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa jeho trestným oznámením či sťažnosťou kompetentný orgán zaoberal. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal jeho predstave. Oznamovateľ má právo byť oboznámený s opatreniami prijatými na základe jeho trestného oznámenia a má tiež právo žiadať nadriadeného prokurátora o preskúmanie postupu okresnej prokuratúry po podaní trestného oznámenia. Procesným oprávneniam oznamovateľa však nezodpovedá povinnosť orgánov činných v trestnom konaní začať trestné konanie na základe trestného oznámenia (m. m. III. ÚS 237/2021, III. ÚS 668/2021).

26. Ústavný súd konštatuje, že okresná prokuratúra a krajská prokuratúra trestné oznámenie sťažovateľa a jeho sťažnostné námietky preverili, teda preskúmali prípadnú trestnú zodpovednosť podozrivých osôb a na základe vykonaného dokazovania dospeli k záveru, že v uvedenom prípade nedošlo k naplneniu materiálnych a formálnych znakov niektorej zo skutkových podstát trestného činu konkrétnou osobou. Aj keď na niektoré z námietok sťažovateľa krajská prokuratúra nedala vecnú odpoveď a v konkrétnostiach ústavný súd tiež vníma, že ide z pohľadu sťažovateľa o citlivú vec, ale na druhej strane dôvody a závery okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry špecifikované v bode 8 a 13 sú jasné a zrozumiteľné. Ústavný súd z preskúmaných napadnutých upovedomení ani z rozhodnutia okresného riaditeľstva Policajného zboru, ktorým bolo odmietnuté trestné oznámenie,

nezískal dojem, že tieto rozhodnutia boli diskriminačne motivované vzhľadom na etnický pôvod alebo sexuálnu orientáciu sťažovateľa. Sťažovateľ navyše označené práva vo svojej argumentácii v konaniach pred prokuratúrou, pred podaním ústavnej sťažnosti neuplatnil a nenamietal, preto sa nemôže úspešne domáhať ich ochrany ani pred ústavným súdom.

27. Ústavný súd so zreteľom na uvedené pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel k zisteniu, že napadnuté upovedomenie (na 2 stranách) je síce stručnejšie, ale na druhej strane aj vecne a primeraným spôsobom odôvodnené, pretože nadväzuje a odkazuje aj na obsiahle uznesenie okresného riaditeľstva a okresnej prokuratúry. Z ústavnoprávneho hľadiska postupy a rozhodnutia prokuratúry preto ako celok ešte obstoja, nie sú očividne neodôvodnené a nesignalizujú možnosť prípadného porušenia základných práv sťažovateľa podľa označených článkov ústavy pri vybavovaní a riešení jeho trestného oznámenia. Podanú ústavnú sťažnosť preto ústavný súd odmietol v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

28. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v tejto ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu